

Kristof Magnusson

MOŠKI BRLOG

Tarek Rashid, Damjan M. Trbovc, Andrej Murenc, Vojko Belšak

Kristof Magnusson

MOŠKI BRLOG

(MÄNNERHORT)

KOMEDIJA

PRVA SLOVENSKA UPORIZITEV

Prevajalka **Mojca Kranjc**

Režiser in skladatelj **Sandy Lopičič**

Dramaturginja **Tatjana Doma**

Scenografinja **Mateja Kapun**

Kostumograf **Leo Kulaš**

Glasbena opremljevalca **Sandy Lopičič, Mitja Švener**

Lektor **Jože Volk**

Oblikovalec luči **Sandy Lopičič**

Asistentka kostumografa **Lara Kulaš**

IGRAJO

Janez, pilot, poročen z Aleksandro **Vojko Belšak**

Ernest, računalniški programer, poročen s Katjo

Damjan M. Trbovc

Zmago, menedžer, poročen z Dragico **Andrej Murenc**

Mišo, gasilec, poročen z Erno **Tarek Rashid**

Uprizoritvene in avtorske pravice © Verlag der Autoren Frankfurt am Main, 2005

Vse pravice pridržane.

Vodja predstave Zvezdana Kroflič Štraki • Šepetalka Breda Dekleva

• Lučni mojster Uroš Gorjanc • Tonski mojster Mitja Švener •
Rekviziterka Manja Vadla • Dežurni tehnike Aleksander Abraham •
Frizerki Marjana Sumrak, Andreja Veselak Pavlič • Garderoberki
Melita Trojar, Mojca Panič • Odrski mojster Gregor Prah • Tehnična
vodja Miran Pilko, Miha Peperko • Upravnica mag. Tina Kosi

PREMIERA 1. DECEMBRA 2017

Tarek Rashid, Vojko Belšak, Damjan M. Trbovc, Andrej Murenc

Tatjana Doma
**Moški
imajo
prijatelje
in hobije,
ženske
imajo
notranje
življenje**

Kristof Magnusson (rojen leta 1976 v Hamburgu) je pisatelj, dramatik in prevajalec islandsko-nemškega porekla, živi in ustvarja v Berlinu. Preden je postal avtor uspešnic, je delal kot prostovoljec v zavetišču za brezdomce v New Yorku.

Po maturi je obiskoval šolo za cerkveno glasbo, pozneje končal študij pisanja na Nemškem literarnem inštitutu Univerze v Leipzigu, dramsko pisanje je študiral na Visoki šoli za umetnost v Berlinu (Hochschule der Künste), islandsko književnost pa na Univerzi v Reykjavíku. Je avtor več uspešnih gledaliških iger in prevodov iz islandščine. Pozornost literarne javnosti je vzbudil z romanesknim prvencem *Doma (Zuhause, 2005)*, v katerem se prepletata sodobni in mitološki svet male otoške države Islandije. Za roman je prejel književno nagrado mesta Rauris. Prvencu sta sledila še romana *Nisem bil jaz (Das war ich nicht, 2010)* in *Doktor roman (Arztroman, 2014)*, ki je pritegnil veliko medijsko pozornost.

Romana *Doma* in *Nisem bil jaz* je režiser Ronny Jakubaschk adaptiral za oder in tudi zrežiral.

Njegove romane lahko uvrstimo med literarno fikcijo, za vse tri pa je značilna komika in lahkoten slog pisanja. Poleg romanov in dram piše tudi kratke zgodbe in reportaže tako za nemške kot tuje časopise. Leta 2008 je časopis *The Financial Times* objavil njegov članek *Inflation will pay* o vzrokih islandske finančne krize.

Leta 2008 je bil gost na pisateljski rezidenci na univerzi Iowa, leta 2013 na Univerzi Queen Mary v Londonu, leta 2014 na Tehnološkem inštitutu Massachusettsa (Massachusetts Institute of Technology), večkrat pa je bil tudi gost na različnih prevajalskih rezidencah.

Svojo literarno kariero je začel leta 2000 z avtorskim gledališkim projektom *Enge im Haus und im Sarg*, temu je naslednje leto sledilo dramsko besedilo *Der totale Kick*, leta 2002 pa še komedija *Moški brlog (Männerhort, 2002)*. Po osmih letih dramskega molka je leta 2010 spet napisal komedijo *Suši za vse (Sushi für alle)*. Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja.

Svetovno slavo mu je prinesla komedija *Moški brlog*, ki je izšla leta 2002 in bila krstno uprizorjena naslednje leto v gledališču Schauspiel Bonn. Čez noč je postala kulturna uspešnica. Režiser krstne uprizoritve Kay Voges je *Moški brlog* označil kot *glasno in mlado komedijo* in dodal še *čeprav se v Moškem*

brlogu na odru ne pojavi ženska, igrajo prav ženske nevidno glavno vlogo, saj si želijo moški v svojih pogovorih dokazati, da so ženskam superiorni, kar jim spodleti zaradi njihove nejasne predstave o moškosti.

Novembra 2005 so komedijo premierno uprizorili v berlinskem Theater und Komödie am Kurfürstendamm v režiji igralca Andreasa Schmidta. Uprizoritev je postala nova uspešnica, saj jo je videlo več kot 100.000 gledalcev. V dnevniku *Die Welt* so po premieri zapisali: *Moški brlog je virtuozna komedija. Samo zelo dobro zgrajena zgodba ne naredi sijajne komedije. Ta nastane s pomočjo Magnussonove jezikovne spretnosti, kar je tako senzacionalno tudi v njegovem romanesknem debiju Doma. Gluh moraš biti, da že pri prvih dialogih ne zaslutiš, da jih piše nekdo, ki se lahko kosa z Woodyjem Allenom ali Billyjem Wilderjem, z Alanom Ayckbournom, Neilom Simonom ali z Yasmino Reza. Njegov ognjemet poant buči nad breznom. Magnusson je redek mojster v tako težkem poslu pisanja z nesramnostmi popopranih črnokomičnih dialogov. Darilo iz nebes tudi za igralce.*

Ob premieri aprila 2014 v Theater Vorpommern pa so zapisali: *Uspešnica! Neusmiljena v klišejih in iskanju poant. Kdor se tukaj ne smeji, preveč misli (...) To je komedija, ki večkrat boli pri branju. Ne zaradi resnice o razmerjih, ampak zaradi odlične banalizacije njegovih moško-ženskih klišejev. Ti moški ne poznajo niti resničnih čustev niti svojih žena. Slednje se pojavijo le kot kulise v njihovih pripovedih, končno pa štirje moški spoznajo: moški imajo prijatelje in hobije, ženske imajo notranje življenje. S katerim se ukvarjajo med naku-povanjem. V vsakem klišeju tiči iskrica resnice, zaradi česar lahko avtor svoje besedilo uporabi v različnih vnaprejšnjih in drugih sodbah.*

Komedijo je do sedaj uprizorilo več kot 80 gledaliških hiš po Evropi (Nemčija, Poljska, Češka, Finska, Švica, Slovaška, Nizozemska, Švedska ...), uprizorili so jo tudi v Turčiji. Prevedena je bila v številne tuje jezike. Trenutno jo igrajo na 14 gledaliških odrih. Leta 2014 so po njej posneli istoimenski film, s katerim Magnusson ni bil najbolj zadovoljen. Kljub temu so v Nemčiji prodali 1,2 milijona vstopnic. V filmu poleg štirih glavnih protagonistov nastopajo tudi njihove žene.

V komediji *Moški brlog* Magnusson obravnava in se norčuje iz pojava, s katerim se ukvarja komercialni projekt »moških vrtcev«. Moški vrtec (Männergarten) je prostor, kjer nudijo »začasno nego in oskrbo« odrašlim moškim, medtem ko njihove ženske nakupujejo. Izraz se uporablja v nemško govorečih deželah.

V preteklosti se je izraz uporabljal za moške oddelke v psihiatričnih ustanovah, samostanih in klinikah. Na angleškem govornem področju je uveljavljen izraz »husband chair«, ki označuje manjše čakalne prostore za moške v trgovinah z ženskimi oblačili. Prvi »moški vrtec« v Nemčiji se je odprl v Hamburgu leta 2003. V eni izmed veleblagovnic so moški za simbolično plačilo vsako soboto dobili dve pivi, prigrizek in dostop do moških razvedril – železnice, moških revij in športnih oddaj. To so posnemale še druge trgovine v Nemčiji, v medijih pa so se pojavili številni ironični in posmehljivi komentari. Tudi francoske veleblagovnice so ponujale podobno uslugo pod imenom »garderie pour hommes«. IKEA je poskusno izvajala tak projekt štiri dni leta 2011 v trgovini v Sydneyju. Ženskam so hoteli ponuditi nakupovalni oddih brez tečnih možev. Projekt so poimenovali »manland« in z izrazom posnemali izraz za njihovo dnevno varstvo za otroke »småland«.

Britanski tednik *The Week* je navedel pritožbe, češ da »manland« ne spodbuja branja knjig, in izpostavil kritične pomisleke nad podobnostjo z otroškim varstvom, poleg tega pa taki projekti moške enačijo z jokavimi otroki. Avtor članka ni bil prepričan, ali je projekt »manland« prestavil koncept nakupovanja za tri desetletja v prihodnost ali pa enakost spolov prestavil za tri desetletja v preteklost. »Moški vrtec« je komercialni projekt, ki si prizadeva zadovoljiti posebne potrebe trženja, usmerjene na posamezen spol. Švicarski dnevnik *Tagesanzeiger* je objavil raziskavo, ki razkriva, da se kar četrtnina parov med nakupovanjem skrega, ena tretjina pa se izgubi. Poleg tega navaja še zahteve žensk, ki so od IKEE zahtevale, da poleg otroškega varstva uvedejo tudi varstvo za moške.

Magnussonovo pisanje odlikujejo komičnost, lahkotnost in zabavnost, tekoči dialogi, ki omogočajo lucidne verbalne dvoboje dramskih likov. V svojih delih obravnava pojave in probleme sodobnega življenja, ki jih po navadi predstavi s številnimi komičnimi elementi.

V sezoni 2016/17 se je pridružil projektu *Frankfurt, tvoja zgodovina. Literatura v enostavnem jeziku*. Šest nemških avtorjev je pisalo o zgodovini mesta v preprosti nemščini, da bi literaturo približali ljudem, ki imajo težave z branjem. V Nemčiji naj bi bilo takih ljudi kar 13 milijonov. Preproste stavčne strukture z močnimi glagoli brez težkih samostalnikov naj bi omogočile lažje razumevanje besedil. Kristof Magnusson je napisal kriminalko o umoru frankfurtske prostitutke Rosemarie Nitribitt v 50. letih prejšnjega stoletja. V intervjuju je izjavil, da

gre za izredno zanimivo zgodbo, ki je ni težko povedati. Gre za seks in nasilje in to vsi razumejo. Pisanje v preprostem jeziku je zanj umetniški eksperiment. S projektom so želeli dokazati, da literatura ni nujno težka in nerazumljiva. Če sledi določenim pravilom, jo lahko razumejo tudi ljudje, ki imajo težave z branjem in razumevanjem.

Moški sovražijo šoping! Ni hujšega kot soboto zabiti v nakupovalnem centru, spremljati ženo in jo spodbujati pri njenih nekontroliranih nakupih. Ji svetovati, kateri odtенок bluze ali hlač naj si kupi, ali naj se odloči za čevlje z zaponko ali brez. Zato se trije prijatelji vsako soboto izmuznejo svojim ženam in si najdejo zatočišče v kotlovnici nakupovalnega centra, svoj brlog, kjer se počutijo varne in lahko počnejo »moške« stvari, medtem ko njihove žene šopingirajo do nezavesti. Njihovi »moški« opravki so poležavanje na kavču, pitje piva, spremljanje nogometa in pritoževanje nad ženami. V moški idili jih zmoti gasilec, ki jim najprej pojasni, da vse, kar počnejo, ni dovoljeno, potem pa se tudi sam hitro pridruži skupini, saj ima podobne težave kot oni. Skozi njihove zabavne in zafkantske pogovore se razkrije, da so vse prej kot zadovoljni s svojimi življenji in sami s seboj.

Komedija *Moški brlog* je napisana v tekočih dialogih, ki se igrajo z besedami in stereotipi, ter razkriva humoren pogled na odnose med moškimi in ženskami, tokrat z moške perspektive. Pod moškim hvalisanjem in pretiravanjem se skriva njihova negotovost, saj za moškega ni hujšega kot to, da prizna svoje težave, negotovosti in slabosti. Nepremostljive razlike v pogledih na šoping, ljubezen, zakonsko zvezo in življenje razdružujejo zakonske pare. *Moški brlog* je duhovita komedija o medsebojnih odnosih, krizi srednjih let, potrošništvu in moškem prijateljstvu.

VIRI

<http://www.kristofmagnusson.de/>

<http://www.faz.net/aktuell/gesellschaft/menschen/autor-kristof-magnusson-im-gespraech-frueher-bin-ich-rettungswagen-hinterhergelaufen-13101460.html>

<https://www.schauinsblau.de/?article=kristof-magnusson>

<http://www.komoedie-muenchen.de/ensemble/autoren/kristof-magnusson.html>

https://www.weser-kurier.de/bremen/bremen-stadt_artikel,-Einkaufszentrum-richtet-Maennergarten-ein-_arid,324740.html

<http://www.dw.com/en/german-bar-opens-first-kindergarten-for-men/a-1004925>

Damjan M. Trbovc, Andrej Murenc, Tarek Rashid

Matej Bogataj

Človek ima dovolj, ko ne potrebuje več

»Happy Center je naš križev pot, nakupovalna sobota naš veliki petek.«
Helmut, Moški brlog

Ženske so z Venere, moški so iz brloga in se zato vanj radi vračajo, se glasi Magnussonova različica oziroma parafraza rekla, ki se je po naslovu knjižne uspešnice na hitro in všečno naselil v naše razmišljanje in dojemanje spola. Vse to v času, ko so za že preživele in presežene veljale številne prejšnje delitve, čeprav so se očitno samo potuhnile, recimo glede rase, spolne usmeritve, veroizpovedi ali narodenosti v zakonsko skupnost ali samohranilsko družino. Kljub časom, ko so se nekatere fronte skrhale, se je prepričanje, da imajo moški za zaščitnika rdeči planet, poimenovan po Marsu, bogu vojne, ženske pa tistega po boginji Veneri, po katerih so dobile ime recimo spolne (venerične) bolezni, vseeno prijelo; enostransko, kot da ne bil Amor oziroma Eros, bog zaljubljenosti, ki ga slavimo ob valentinovem in tudi sicer in radi prekipevamo od silnih razčustvovanosti, produkt ravno te napete ljubezni. Kot borbeno geslo so venerjansko poreklo poprijele celo ženske, ki so prej po spolih delile ljudi na intuitivne in razumne, ne da bi kdaj zares premislile razliko; jim je bilo pač všeč, nekaj podobnega kot venetska teorija o etnogenezi Slovencev, ker je bilo drugačno in so to prepoznale kot kvaliteto, kar je precej neintuitivno.

C'est la guerre, v vojni smo, so nekdanj vzklikali politični zanesenjaki in prevarniki in hoteli reči, da pod navideznim družbenim redom in dogovorom utripa

spor in upor; danes je, čeprav res bolj v komediji, kot vojno stanje predstavljen odnos med spoloma. Ne samo med zakonci v razhajanju, o čemer je bilo posnetih kar nekaj filmov, najbolj značilen je recimo *Vojna zakoncev Rose*, tam se par v ločitvenem postopku nepopustljivo iztreblja do bridkega konca. Očitno gre atomizacija družbe naprej in razpada tudi po šivih, ki so nekdaj veljali za trdne, socialni darvinizem se je kapilarno zažrl tudi v (vsakršen nastavek) družine.

Magnusson je avtor, ki se tudi sicer pri svojem pisanju rad poigrava s stereotipi, vsaj kolikor ga poznamo po edinem do sedaj v slovenščino prevedenem delu, romanu *Nisem bil jaz*, na norčevanje iz žanrskih obrazcev, konkretno iz preigravanja ljubavnega žanra v bolnišničnem okolju, pa namiguje tudi naslov njegovega dela *Doktor roman*.

Nisem bil jaz je duhovito branje; prevajalka v nemščino v občutljivem življenjskem obdobju se preveč naveže na živečega avtorja, ki ga hoče ekskluzivno prevajati in se poda na lov nanj v ameriško velenje. Skoraj brez upa zmage zahaja v lokale, ki jih pisatelj omenja v svojih delih, on pa medtem doživlja ustvarjalno krizo in se mu zazdi, ko napove novo delo in se zave, da ga ne more ne začeti, kaj šele dokončati, da bi lahko blokado in urok prekinilo poznanstvo z borznim posrednikom žalostnega obraza. Zapletejo se v trikotnik, v katerem vsak lovi tistega, ki ga noče in ne potrebuje. Magnusson kot da parafrazira tisto lacanovsko definicijo zaljubljenosti, za katero je pariški psihoanalitik zatrdil, da hoče zadet od nje nekdo dati drugemu tisto, česar nima, ta pa tega noče.

Erich Fromm, Lacanov nekoliko starejši kolega, je iz istih freudističnih temeljev, obogatenih s kritično teorijo družbe po tem, ko je spisal in med vojno objavil razmišljanje *Beg pred svobodo*, ki se ukvarja z vzponom totalitarnih sistemov in lažno varnostjo, ki jo dobi posameznik, kadar sledi avtoritarnemu vodji, napisal še odmevno knjigo s področja politične psihologije *Imeti ali biti*. Zdelo se mu je, nam pa kakšnih štirideset let kasneje očitno tudi, da je že z naslovom zajel temeljno dilemo takratnega časa, sredine sedemdesetih: ali bo res povdivjano potrošništvo narekovalo družbeni razvoj in osiromašilo državljane in posameznike za njihovo polnost.

Nekako v tistem času je tudi v slovenski literaturi in dramatik, recimo v delih Rudija Šeliga, nastopilo zavračanje potrošništva v imenu avtentičnosti, polnosti in angažmaja. Seveda si takrat nismo mogli misliti, kako zelo se bodo povečale

nakupovalne površine, koliko nesorazmerno več časa bomo preživljali v službi in takoj potem po megaštacunah, kako pomemben del našega življenja bodo predstavljali statusni simboli, brendi, gadgeti, visokozdizajnirani potrošni predmeti, s katerimi nam ustvarjajo potrebe, mi pa smo potem pripravljani požreti marsikaj, da bi jih zadovoljili. Na teh umetno ustvarjenih potrebah nas potem držijo vse dlje časa v službi, umetne potrebe plačujemo z vseenostjo glede prihodnosti in konformizmom.

Nikakor pa si Fromm kot predstavnik Frankfurtske šole mišljenja ni mogel misliti, da bo praznina življenja kdaj poganjala potrošništvo, da se bo napajalo iz svojega dna in da bo to splošno tolerirano in reklamirano, da bo kar najbolj napihnjena in nepotrebna potrošnja pravzaprav edini zapik in potrditev uspešnosti vse bolj izgubljenega posameznika. Če je Freud na koncu svojega dela še skromno trdil, da mu ni uspel dognati, kaj ženska sploh hoče, potem je zdaj bolj jasno: ženska hoče nakupovati.

Čeprav pojav ni čisto nov; menda, saj mu pripisujejo marsikaj, naj bi že Sokrat oznanjal, da gre pogledat na atensko tržnico, česa vsega ne potrebuje, pa je bila tista tržnica, čeprav v centru takratnega sveta, z izdelki in produkti slabše založena od danes vse bolj izginjajočih malih trgovin.

Jasno, da na takšno stanje reagira tudi dramatika. Matjaž Zupančič recimo postavlja svoje igre v trgovsko korporacijo, v kateri je potrošnik plen in ga ne spustijo tako zlepa, o tem govori *Shocking Shopping*. Podobno se v *Treh ženskah* Vinka Möderdorferja dogajanje, da ne rečemo dnevna rutina naslovnih junakinj, vrti okoli nakupovanja, razprodaj, štiri letne čase v gigamarketu in nakupovalnem kompleksu vidimo po oglaševanju in poimenovanju popustov, sicer pa je hladen plastificiran interier, osvetljen z neonskimi lučmi in prestreljen z reklamami, ženskam zadnji zapik pred nefunkcionalnimi družinami, pred hladnim – vsaj kar se tiče odnosov – domom. Svet pa tako ali tako izginja, centri se bodo slej ko prej združili in postali samozadostni; o nečem takšnem piše kratke zgodbe Milan Kleč, pristni navdušenec nad blagovno fetišizacijo, ki mu je v njegovi zbirki popisov po nakupovalnem flaneurstvu *Nekaj centrov* kar malo žal, da še niso spojeni in mora recimo iz BTC-ja do Supernove na Rudniku še vedno z avtobusom; redno in direktno linijo seveda pozdravlja, kot seveda tudi vse hitre lokale z umetno lučjo in plastik fantastik opremo na obeh in vseh vmesnih lokacijah.

To je edini kraj, kjer smo dedci lahko sami. Brez bluz, brez testerjev, brez riževih vaflijev in sadnih smutijev. In brez prodajalcev čevljev.

Helmut, Moški brlog

Magnusson je detektiral enako stanje, samo da ga je obdelal v bolj komedijski maniri. Govori o tistem drugem od nakupovanja ali vsaj navidez in na prvi pogled o drugem od nakupovalnih užitek: o moških, ki se ne uspejo sprenevedati, da ob nakupih svojih dragih ne trpijo. V Happy Centru so namreč našli neuporabljen prostor, opuščeno kotlovnico, kamor se zatekajo ob sobotnih popoldnevih, medtem ko njihove žene – še naprej, same – nakupujejo. Srečno in nerazumno obilno nakupujejo.

Trije značajske različni moški, ki se jim pridruži četrti, ki je bolj iz grobega materiala in manj izobražen in se zato zaradi zaostrovanja spora med spoloma stvari nevarno zaostrijo, najdejo tam svoj mir. Ne prenesejo več nategovanja trgovcev, ki z izbranimi besedami, pa tudi artikli, vedno znova zmamijo njihove žene v nepremišljene nakupe, oni pa jih morajo potem reklamirati in se pogajati za zamenjavo. Imajo tudi svojega idola in predhodnika, prvoborca, kot da padlega Waldemarja, ki je šel čez, v pokrajine nerazuma, potem ko je moral zamenjati neglizhe marelične barve s tistim breskove, medtem pa žena v kabini; zaradi nerazumevanja, za kako veliko stvar gre v drobnih detajlih, se mu je zmešalo. V spomin nanj imajo zdaj zofo, na kateri gledajo teve in godrnjajo. Zmrdujejo se, da morajo ob vsem, kar že imajo, njihove žene kupovati skoraj enake artikle, ali pa hkrati po več enakih kosov, ker je treba biti pripravljen na primer, da se navežejo na nakupljeno in bo tega enkrat zmanjkalo; ker bodo prenehali proizvajati, ker bo trgovec naročil pri kakšnem drugem Kitajcu, že zaradi česa. Njihovo kopičenje je posledica strahu pred pomanjkanjem, kot spomin na velike lakote v zgodovini, podobno kot so imeli menda bivši taboriščniki vedno skrit kakšen košček starega kruha, za vsak slučaj.

Ena od posebnosti Magnussonove komedije je ta, da moški ne trpijo zaradi izdatkov svojih žena, kar je večji problem pri nas, predvsem pri kompulzivnih nakupovalkah in kakšnem veleposlaniku, ki se enostavno ne morejo upreti želji, da bi nekaj za njih nekoristnega ali česa, kar že imajo, kupili; moškim gre enostavno za trenutke, ki jih lahko preživijo na kakršen koli drug način kot z nakupovalno asistenco. Ne gre jim za denar, vsi so dobro situirani, temveč za upor proti poniževanju, domačemu, zakonskemu in profesionalnemu. Ker se tam, pred prodajnim pultom, počutijo dvojno blesave in izigrane: žene v

navezi, da ne rečemo v zavezništvu, s prodajalcem jim suvereno govorijo o stvareh, o katerih sami nimajo pojma, kot v Andersenovih *Cesarjevih novih oblačilih* morajo kimati stvarjem, ki stanejo, oni pa jih ne vidijo, vsaj ne razlik med vsemi ostalimi, kar žene že imajo. Ne samo, da se dolgočasijo, tudi nespособne preživetja in odveč se počutijo, kadar ne ločijo normalne modre od mornarsko modre, in nič drugega kot kakšna psovka, pa še to v zapiku in izrečena vstran, ne direktno, jim ne preostane (mornarica je rod vojske, ne pa barva, bentijo).

Če pogledamo njihovo izločitev iz nakupovanja, ima nekaj faz. Kot vsaka gverila pred hudim pobegnejo v skrivaj, udrejo se v zemljo, v klet, kot v nekakšne zemljanke ali v gozd, nekam, kamor sovražnik ne more. Potem poskusijo sovražniku vsiliti svoj tempo: formula 1 formula, ko naj bi nakup pognali in za (v bistvu nepotrebno) asistenco porabili manj kot pet ur, kolikor traja zadovoljujoč sobotni ritual, se ne obnese in takrat se začne premeteni del odpora; pod navidezno kapitulacijo se kuha nov val, kujejo nove akcije. Čeprav naj bi bilo navidez vse v redu, hvalijo predmete in sploh kolaborirajo, navidez je zmaga nasprotnikova. Čustva se cedijo, kot naj bi od njih pričakovali, poskušajo celo razumeti ženske in njihov notranji svet, pri tem pa se seveda poslužujejo kar najbolj čudnih primerjav, zen in Japonke, ki gledajo zasnežene češnjeve cvetove ali padajoče listje, na primer. Vendar zaradi izdaje veličasten projekt propade: ženske vedo, kje so in še marsikaj drugega, vmes si malo poonegavijo žene, drug drugemu, kar načne moško zavezništvo, in na koncu jih vidimo, kako so ujeti v brlogu, tako rekoč pred predajo.

Vendar je predaja, paradoksalno, tudi svojevrstna zmaga: ali niso hoteli izstopiti, in zdaj, napol klošarsko sicer, je izbranim od njih tudi uspelo. In niso izgubili upanja; njihov upor, stopanje po poti, ki jih edina lahko reši žalostne Waldemarjeve usode, nameravajo razširiti. Narediti franšizo moškega brloga, kleti zapika, jo razširiti na vse centre in združiti moški rod; tudi mi ne razumemo, zakaj imajo v centrih previjalnice, dojlilnice, otroške koticke s trampolini in nepreštevni barvastimi kroglicami, po katerih se z veseljem valja vsak malček in si jih tlači, kamor doma ne sme, za moške pa izpostavljeni stoli, neonska luč, da se ja bolj pozna vsako popito pivo, pridružen zvok na teveju in podobno. Če so na koga pozabili arhitekti in lastniki, so na moške, in to poskušajo naši nadoknaditi in lastno dobro prakso prenesti še drugam.

Magnusson je svoje besedilo podnaslovil kot komedija in kot komedija je tudi uspelo, prevedeno je v številne, predvsem evropske jezike, doživelo je ekranizacijo. Vendar ne samo zaradi smeha, komedija je *Moški brlog* predvsem v jezikovnih preobratih, ki se napajajo iz besednih iger, iščejo iste korene, da bi pokazali zvijačnost in nivo debate in komedija je posuta z besednimi obrati, vsaj v prevodu. Možake uspe Magnusson dobro značajsko opredeliti z njihovimi hobiji, z iskanjem ključnega reda med njimi, s prikazom njihovega meščastega nastopa pred boljšimi polovicami.

Moški brlog je komedija tudi zato, ker prikazuje tri umirjene in inhibirane možake, ki se jim zgodi primitivec. Varnostnik, ki jih drži nekoliko v pesti, saj požarno ogrožajo center, jim vsili znižan nivo debate, pri kateri zapojejo tudi pesti. Bi rekli navdušeno hemingwaysko, če ne bi vedeli, kakšen pokvarjen depresiven prasec je bil avtor *Starca in morje*, in koliko slabega je napisal, zato pa toliko raje pretepal prijatelje.

Vendar tudi pretepanje in gibčne izjave vpletenih, pogosto vržene v ksilht ali pa prikrivajoče njihovo scaganost in podrejenost nasproti ženskam, niso meso te komedije; bolj učinkovito je Magnussonovo portretiranje, pri katerem se moški konstituirajo na ženskah, ne da bi ugledali, da so tudi sami zasvojeni in odvisni. Vse napravnice, vse poznavanje trgovin s tehničnimi pripomočki, želja, da bi na steno obesili enoročno bormašino s tremi ducati programov, s katero bi zvrtili luknjo za žebelj, na katerem bi stala, ali pa pogovori o tevejih in mobilcih, vse jih razkriva kot uveljavljene in polno razvite potrošnike. Kot relativizira njihovo drugačnost od ženskega nabiralništva: zreli možaki se ukvarjajo z nabiranjem rinčic s pivovskih pločevink, da bi postavili rekord za Guinnessovo knjigo rekordov. Kaj je to drugega kot zapravljanje časa, podobno so iz vžigalic gradili Eifflov stolp v vojski tisti, ki niso brali ali pili.

Ko je Orwell napisal *1984*, se mu je dejstvo, da lahko nekakšen Veliki brat s tehnologijo nadzoruje človekovo intimo, zdelo pošastno. Nekaj najbolj groznega možnega. Danes se pod tem imenom ljudje pred kamerami prerivajo, kdo bo razkril več in s svojimi skrivnostmi nagovoril več publike. Morda ni daleč dan, ko bo imel vsak Center, podobno kot sanitarije in picerijo in otroški kotiček in sušibar, svoj *Moški brlog*: vtičnice za elektroniko, simulatorje letenja, spajkalnik za verige pivovskih rinčic, razne ekrane in slike nagic in nogometišev.

Tarek Rashid, Vojko Belšak, Andrej Murenc

Zelo rad predstavljam »svoj« moški rod na tak burlesken, parodičen način

Pogovor z režiserjem Sandyjem Lopičičem

V slovenskem gledališkem prostoru te poznamo kot režiserja uspešnice *Večno mladi*, ki si jo pred dvema letoma režiral v mariborski Drami. Do konca sezone 2016/17 so odigrali kar 85 ponovitev. Si zaradi velikega uspeha prve režije v Sloveniji zdaj v SLG Celje bolj zahteven do sebe in ekipe?

Mislim, da sem z vsakim uspehom zahtevnejši. Ampak s sabo, na žalost, nisem nikoli zadovoljen. Vedno mislim, da bi lahko bilo boljše, bolj kreativno. Vendar to ni nikoli povezano s kvaliteto igralcev, s katerimi sem btw tukaj presrečen! To je bolj nek moj perfekcionizem, ki me lahko muči, ampak tudi motivira.

Komedija *Večno mladi* je bila nagrajena tako v Sloveniji kot na Hrvaškem. Na Dnevih komedije 2016 je prejela kar štiri nagrade – žlahtna komedija po izboru strokovne žirije in občinstva, žlahtni

režiser in žlahtna komedijantka, na Dnevih satire v Zagrebu pa še posebno priznanje celotni zasedbi ter igralsko nagrado Mateji Pucko. Te je tak uspeh *Večno mladih* presenetil?

Malo me je, ja. Dokler nisem dojel, da v Sloveniji žanr songkomedije še ni »odkrit« in prakticiran. Ta žanr ima poseben čar, ker pojejo igralci in ne operni pevci. Kot prvo to zveni veliko bolj naravno in kot drugo igralci lahko med petjem igrajo tudi situacijo, kar opernim pevcem uspe le redko. Mislim pa, da gre poleg tega tako pri *Večno mladih* kot pri *Moškem brlogu* za dobro idejo in »setting«. In glasba zelo hitro odpre srca.

Tvoji starši prihajajo iz Sarajeva, rojen si v Nemčiji, kjer si preživel otroštvo in zgodnja najstniška leta, nekaj najstniških let si preživel v Sarajevu, nadaljeval študij v avstrijskem Gradcu, kjer tudi živiš. Kje pravzaprav čutiš svoje korenine? Je nujna nacionalna identiteta tista, ki določa človeka?

Ne, tega definitivno ne verjamem. Seveda je lepo čutiti neko pripadnost. Ampak to mora vsak zase najti šele skozi življenje. Ne glede na poreklo in korenine. Poskušam se znebiti vseh etiket (etničnih in nacionalnih), da bi v vsem tem našel SEBE. Potem sem lahko hvaležen za vse vplive in izkušnje, ki sem jih dobil, ko sem živel v različnih državah, z različnimi jeziki, kulturami, tradicijami in miselnostmi. Zame je to veliko bogastvo, za katerega sem

zelo hvaležen. In, btw, en koren si pozabila: moj praded (po mamini strani) Josip Korošec je živel v Majšperku blizu Ptuja. Zaposlen je bil pri kraljevski poštni službi (K & K), njegova ruta pa je bila DUNAJ–TRST–SARAJEVO. Najprej s kočijo, potem z vlakom. Ko se je upokojil, okoli leta 1925, se je z družino (moja babica je bila takrat še otrok) preselil v Sarajevo. Vendar pa sodeč po imenu (Korošec), tudi on ni bil Štajerec. ☺

Kdaj si vedel, da bo tvoje življenje krojila glasba?

S sedmimi leti. Zagotovo pa pri štirinajstih.

Leta 2003 si režiral svojo prvo uprizoritev *Let nad kukavičjim gnezdrom* v Schauspielhaus Graz. Kako si se »prelevil« v režiserja? Kdaj te je začelo vleči v gledališke vode?

V bistvu sem v gledališke vode padel že v času študija klasičnega klavirja leta 1995 in se nisem nikoli več uspel »izvleči«. Režija me je začela zanimati ob sodelovanju z mojim velemojstrom Dimitrom Gotschewom. Ko sem ugotovil, da lahko oblikujem prizore in situacije z glasbo, je bil samo logičen in majhen korak, da sem začel režirati sam.

Avtor *Moškega brloga* Kristof Magnusson je tudi šolan glasbenik. V nekem intervjuju je izjavil, da je glasba tako čarobna ravno zato, ker ne potrebuje ne besed ne prevoda. Kako se Sandy glasbenik znajde kot Sandy režiser? Kako porušiš jezikovne prepreke, sploh ko režiraš v tujem jeziku?

Seveda je drugače, če v tujem jeziku režiraš Shakespeara ali Brechta, kjer moraš zelo dobro poznati jezik, da lahko delaš s tekstom in imaš »filozofske« debate, če je to potrebno. Če pa delaš songdramo ali sodobno komedijo z realističnim tekstom, ti ni treba poznati vsakega slovničnega detajla, ker delaš z drugimi parametri, kot so ritem, timing, situacijska komika, dinamika ..., ki v prvem planu niso odvisni od jezika. Glasba vsekakor ne potrebuje prevoda, da bi se te dotaknila.

Večinoma režiraš v Avstriji in Nemčiji, zdaj drugič v Sloveniji. Občutiš velike razlike med delom z avstrijskimi ali nemškimi in slovenskimi igralci?

Ja. Posebno pri moških. Opazil sem, da so nemško govoreči igralci (za razliko od tukajšnjih), večinoma »izgubili« telo. Gledališki razvoj na tem področju je očitno rezultiral v tem, da so igralci prisiljeni igrati samo močne

forme in izpolnjujejo koncepte različnih režiserjev, ki niti slučajno ne smejo biti blizu naturalizma. Tako so iz generacije v generacijo bolj trenirani tako, da izključijo vse naravne funkcije telesa in telesne govornice, v katerih bi lahko zaslužili neki realizem. Ampak to je samo teorija ...

Kaj te bolj umetniško vznemirja – glasba ali režija?

Dejstvo je, da si ne morem predstavljati ene brez druge. Ko pišem glasbo, imam pred seboj vedno neko sliko. In ko postavljam prizore z igralci, prav tako slišim glasbo v svoji glavi ali jo ob postavljanju prizorov igram. Samo ko sedem za klavir in igram klasične skladatelje, se lahko osredotočim samo na glasbo. Ampak za to imam le redko čas, na žalost.

Komedija *Moški brlog* je kulturna uspešnica, ki jo trenutno igrajo v več kot 15 gledališčih po Evropi. Kaj te je navdušilo, da si se odločil za režijo tega besedila?

Če sva iskrena: Tina Kosi me je vprašala, če bi lahko v SLG Celje naredil tako USPEŠNICO, kot sem jo v Mariboru. Tako sem bil prisiljen iskati komedijo z dobrim »settingom«, za katero vem, da je dobro premišljena in da jo lahko naredim na »svoj« način. Prva ideja je bila, da bi iz *Moškega brloga* naredil songkomedijo, kar bi pomenilo, da bi od tega brloga vzel samo dogajanje v šoping centru, da bi se torej zamenjal tekst za songe. Vendar smo v fazi vaj ugotovili, da so liki super in da je ritem komedije prav tako izvrsten, da ni treba veliko menjati, le malo adaptirati situacije in govor na lokalne okoliščine. In zelo rad predstavljam »svoj« moški rod na tak burlesken, parodičen način. V upanju, da me moja žena spet vzljubi. ☺

Kako se počutiš v SLG Celje? Kako potekajo vaje?

Super! Imam najboljšo zasedbo na svetu. Kolikor koli mozgamo in iščemo rešitve za neke pomanjkljivosti v tekstu, ni minil niti en dan, da se ne bi na vajah valjali od smeha ... in še plačani smo za to. ☺

Spraševala je Tatjana Doma.

PRVIČ V SLG CELJE

SANDY LOPIČIČ, REŽISER IN SKLADATELJ

Foto Jaka Babnik

Sandy Lopičič (rojen leta 1973 v Stuttgartu) je vsestranski glasbeno-gledališki multitalent: pianist, skladatelj, ustanovitelj Sandy Lopičič orkestra in benda Sandy Lopičič Superstvar, gledališki režiser, skladatelj gledališke in filmske glasbe in igralec.

Prvih štirinajst let je živel v nemškem mestu Esslingen am Neckar. Njegovi starši prihajajo iz Sarajeva, kamor se je preselil leta 1987 in štiri leta obiskoval srednjo glasbeno šolo, razred klavirja pri profesorici Nedi Stanković. Po izbruhu vojne v Bosni je leta 1991 nadaljeval študij klavirja na graški glasbeni akademiji pri profesorju Alexandru Satzu. Kot mlad študent je trikrat na teden igral v gledališki kavarni Grazer Theatercafe, z zaslužkom pa si je plačeval študij. Podnevi je delal kot baletni korepetitor v graški Opernhaus. Leta 1995, pri dvaindvajsetih, je začel kot skladatelj in glasbeni vodja sodelovati z graškim Schauspielhausom pod vodstvom intendanta Marca Güntherja. Napisal je glasbo za uprizoritev *Die Menschenfabrik* Wolfganga Bauerja v

režiji Thomasa Thiemeja, leta 1998 je za glasbeni projekt *Black Rider* Williama S. Burroughsa, Toma Waitsa in Roberta Wilsona v režiji Ernsta M. Binderja napisal aranžma z divjimi balkanskimi ritmi za 15-članski bend. Iz tega benda je leto pozneje nastal Sandy Lopičič Orkestar (izdali so dva izjemno uspešna albuma *Border Confusion* in *Balkeä*), ki je do leta 2006 osvajal evropske glasbene odre z avtorsko obdelano balkansko glasbo, od leta 2007 pa Lopičič kot vodja, komponist in pianist ustvarja z 12-članskim bandom Sandy Lopičič Superstvar.

Leta 2000 je prvič sodeloval z bolgarskim režiserjem Dimitrom Gotschewom pri uprizoritvi *Sod smodnika (Bure baruta)* Dejana Dukovskega. Dimitar Gotschew je Lopičiča navdušil nad režijo in tako se je podal na novo polje umetniškega ustvarjanja. Njegov režijski debi, uprizoritev *Let na kukavičjim gnezdnom* Kena Keseyja v graškem Schauspielhausu leta 2003, je postal velika uspešnica. Od takrat se je podpisal skupno pod dvanajst samostojnih režij v Linzu, Nürnbergu, Skopju, Salzburgu, Münchnu, Mariboru ..., v režijskem duetu Pan Danubia pa sta z režiserko Cornelio Crombholz med letoma 2004 in 2007 ustvarila šest uprizoritev v gledališčih Volkstheater Wien, Staatstheater Nürnberg in Schauspielhaus Graz. Poleg tega je ves čas aktiven kot glasbenik, skladatelj, glasbeni vodja in igralec.

Od leta 2011 je predavatelj za gledališko glasbo na Univerzi za glasbo in igralsko umetnost (Kunstuniversität Graz) v Gradcu.

V Drami SNG Maribor je v sezoni 2015/16 zrežiral songdramo *Večno mladi*, ki je na Dnevih komedije 2016 prejela nagrade žlahtna komedijantka, žlahtni režiser, žlahtna komedija po izboru strokovne žirije in po izboru občinstva, na Dnevih satire v Zagrebu pa je prejela dve nagradi.

PRVIČ V SLG CELJE

**LARA
KULAŠ,
ASISTENTKA
KOSTUMOGRAFA**

Lara Kulaš (1991) je leta 2014 diplomirala na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje na oddelku oblikovanja vizualnih komunikacij. Trenutno končuje magistrski drugostopenjskega programa s smeri ilustracija na ALUO. V študijskem letu 2015/16 se je pol leta izpopolnjevala na Poljskem na Akademiji Sztuk Pieknych v Gdanskju kot študentka izmenjave.

Kot asistentka kostumografa je delovala v Italiji, Nemčiji in na Hrvaškem z režiserjem Paolom Magellijem. V Sloveniji je v zadnjem letu sodelovala pri odmevnih predstavah, kot sta mjuzikel – komedija *Trač ali Mnogo hrupa za nič* Gašperja Tiča in Davorja Hercega v Mestnem gledališču ljubljanskem v režiji Jake Ivanca in Gašperja Tiča ter drami *Hlapci* Ivana Cankarja v režiji Janeza Pipana v SNG Drama Ljubljana. Kot stilistka je delala tudi za različne dogodke, kot sta državna proslava ob 70. obletnici konca II. svetovne vojne (2015) in 25. državna proslava (2016).

Marius von Mayenburg
MUČENIK
(MÄRTYRER)

DRAMA • PRVA SLOVENSKA UPRIZORITEV

Prevajalka **Mojca Kranjc**

Režiser **Boris Kobal**

Nemški dramatik, dramaturg, režiser in prevajalec Marius von Mayenburg (1972, München) velja za enega najuspešnejših in najprodornejših nemških sodobnih dramatikov, njegova dela so prevedena v več kot trideset jezikov in so bila uprizorjena v Nemčiji in na številnih tujih odrih. V svojih dramah razčlenjuje sodobno družbo, najbolj ga zanimajo družina in zapleteni družinski in drugi odnosi. Je kritičen opazovalec anomalij sodobne družbe, v svojih dramah jih izriše brez zavor, prizanesljivosti, vendar z obilo ostrega humorja.

Najstnik Benjamin noče več na plavanje v šoli. Mama misli, da so krive droge ali težave z dojetjem in sprejetjem lastnega telesa v najstniških letih. Potem odkrije, da niso droge, temveč nekaj, kar lahko povzroči enako močno zasvojenost. Krivo je Sveto pismo. Benjamin je našel vero, našel je Boga in plavanje v mešani skupini s puncami žali njegova verska čustva. Napove vojno pokvarjenosti in grešnosti. Učiteljica biologije se nekoliko nepremišljeno odzove na njegove provokacije in se z njim spusti v ideološko, moralno in filozofsko vojno z nepredvidljivimi posledicami.

Drama *Mučnik*, napisana v strukturi filmskega scenarija, je sestavljena iz sedemindvajsetih kratkih prizorov, ki osvetlujejo Benjaminovo versko obsedenost. Je Benjamin mučenik, spreten provokator, osamljen adolescent? Provokativna, komična in ostra igra o nevarnih pasteh vseh skrajnosti današnjega časa.

PREMIERA **FEBRUARJA 2018**

SPONZORJI IN PARTNERJI SLG CELJE V SEZONI 2017/18

SPONZORJI SLG CELJE

VEČER

nov dan. nov večer.

glavni medijski pokrovitelj

PARTNERJI SLG CELJE

KOMPAS CELJE

OPTIKA SALOBIR CELJE

PEKARNA GERŠAK

MLADINSKA KNJIGA CELJE

LEKARNA HUS

OSREDNJA KNJIŽNICA
CELJE

NYC BROADWAY FASHION

Rogaška Slatina • Ulica talcev 1 • 03 81 80 237
Ljubljana Center • Mestni trg 22 • 01 24 12 701
Koper • Čevljarska ulica 15 • 05 62 78 423

www.kristalrogaska.si • www.steklarna-rogaska.si

CRYSTAL
AMBIENCE | ROGAŠKA

La dušo in ambient.

S funkcionalnimi in dekorativnimi izdelki ustvarjamo in plemenitimo ambiente.
Kristalno jasen izbor.

Creating sublime ambience with functional and decorative crystal pieces.
Europe's foremost crystal creator is the clear choice.

Z VAŠO POMOČJO SMO ŠE USPEŠNEJŠI.
HVALA!

Kristof Magnusson

MEN'S DAYCARE

(MÄNNERHORT)

COMEDY

FIRST SLOVENIAN PRODUCTION

Translator **Mojca Kranjc**

Director and Composer **Sandy Lopičić**

Dramaturg **Tatjana Doma**

Set Designer **Mateja Kapun**

Costume Designer **Leo Kulaš**

Music selected by **Sandy Lopičić, Mitja Švener**

Language Consultant **Jože Volk**

Lighting Designer **Sandy Lopičić**

Assistant Costume Designer **Lara Kulaš**

CAST

Janez, pilot, married to Aleksandra **Vojko Belšak**

Ernest, computer programmer, married to Katja **Damjan M. Trbovc**

Zmago, manager, married to Dragica **Andrej Murenc**

Mišo, fireman, married to Erna **Tarek Rashid**

Copyright © Verlag der Autoren Frankfurt am Main, Germany

All rights reserved

OPENING **1 DECEMBER 2017**

Kristof Magnusson (born in 1976 in Hamburg) is a writer, playwright and translator of Icelandic-German origin, living and working in Berlin. He began his literary career in 2000 with his original theatre project *Enge im Haus und im Sarg* which was followed by the play *Der totale Kick* in 2001. In 2002 he finished a comedy *Men's Cave (Männerhort, 2002)*. First staged in 2003 at the Schauspiel Bonn Theater, it was *Men's Cave* that brought Magnusson world fame. It became a cult box-office hit overnight. Since then it has been staged by more than 80 theatres all over Europe. In 2014 it was made into a film with the same title.

He is the recipient of many awards and prizes for his writing, invariably characterized by humour, light-heartedness and fun.

Men hate shopping! There is nothing worse than to be stuck in a shopping centre on Saturday, accompanying one's wife and encouraging her shopping spree and to give advice which shade of a blouse or trousers she should definitely buy, and whether to go for shoes with a buckle or without. This is why the three male friends clandestinely sneak out on their wives every Saturday to seek shelter in a shopping centre basement. This becomes their cave in which they feel at ease to do their »male« stuff while their wives shop-until-they-drop. Their »male« routines include lying on the couch, drinking beer, watching football and bitching about their wives. This male idyll is disturbed by the arrival of a fireman who first warns them that everything they do is not permitted, and then swiftly joins the pack. It transpires, however, by way of their entertaining verbal exchanges and bickering, that they are anything but satisfied with their lives and themselves.

Men's Cave is a comedy dealing with a plethora of male-female stereotypes, revealing a humorous view on relationships between the sexes from a male perspective. Male problems are often a lot more trivial than the female ones, but nonetheless equally frustrating. The irreconcilable views on shopping, love, marriage and life often break the couples apart. In our staging, this fun-packed comedy on human relations, consumerism and male friendship will be added a special bonus of music hits performed live.

